

Forsvarsbudsjettet 2027. Høringsinnspill fra Forsvars- og sikkerhetsindustriens forening (FSi)

Forsvarsindustriens formål er å understøtte norsk og alliert forsvarsevne, og Norge har derfor sterke interesser knyttet til en nasjonal forsvarsindustri. Behovet for at allierte styrker sine forsvarsindustrier var også en hovedsak under NATO-toppmøte i Ankara i juli.

Forsvarsindustrien har ingen normale markeder, og utemarkedene forblir grunnleggende proteksjonistiske. Det gir særskilte utfordringer for norsk forsvarsindustri, som med et lite hjemmemarked er spesielt avhengig av eksport. Nesten 80 prosent av omsetningen til norsk forsvarsindustri er utenfor Norge.

En aktiv industripolitikk med langsiktige og forutsigbare rammevilkår, men også et tett samarbeid med norske myndigheter, forblir avgjørende for en politisk styrt næring som forsvarsindustrien.

Det er svært viktig at et samlet Storting har vært tydelig på behovet for å videreutvikle og styrke norsk forsvarsindustri, ikke minst gjennom flere enstemmige merknader under behandlingene av langtidsplanen.

FSi har følgende merknader til budsjettforslaget:

Oppdatert forsvarsindustriell strategi (Informasjonssak)

Siden 1991 og den såkalte Forsvarskommisjonen har Stortinget fått seg forelagt og behandlet seks forsvarsindustrielle strategier. Det har sikret bred politisk støtte til langsiktige rammebetingelser som har muliggjort dagens sterke forsvarsindustri.

Det er derfor viktig at også regjeringens oppdatering av forsvarsindustriell strategi blir forelagt og behandlet i Stortinget. Det vises her til komiteens enstemmige merknad i Innst. 440 (2025-2026), hvor regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med et forslag til oppdatert strategi.

Som for tidligere forsvarsindustrielle strategier, må også oppdatert strategi ha to hovedformål: Den må legge til rette for at Norge fortsetter å utvikle verdensledende forsvarsteknologi og-produkter. Og den må sikre norsk forsvarsindustri tilgang til proteksjonistiske utemarkeder og strategisk samarbeid med allierte industrier.

Dynamikken i teknologiutviklingen og forsvarsmarkedene gir imidlertid store utfordringer. Skal norsk forsvarsindustri forbli relevant også de neste tiårene, trengs betydelige politikktilpasninger. Det er da svært uheldig at man ikke har iverksatt helt nødvendige tilpasninger, slik andre land i langt større grad har.

Oppdatert forsvarsindustriell strategi, og særlig implementeringen av denne, blir umåtelig viktig for å oppnå nødvendig endring.

Nye fregatter

Industrisamarbeidsavtaler er avgjørende for eksport av norsk forsvarsmateriell, og for å utvikle og samarbeide med allierte om fremtidens forsvarsteknologi. Avtalene gir Norge økt forsvarsevne og beredskap.

Fregattanskaffelsen er en unik mulighet til å styrke det forsvars- og sikkerhetspolitiske samarbeidet med Storbritannia gjennom et langsiktig teknologisk samarbeid, som også vil gi betydelig fremtidig verdiskaping og eksport. Det handler også om arbeidsplasser og aktivitet i hele Norge de neste tiårene.

En enstemmig komité uttalte i Innst. 440 S (2025-2026) følgende:

«Komiteen viser til at Stortinget i sin enstemmige innstilling til langtidsplanen har understreket viktigheten av at det i forbindelse med anskaffelsen av nye fregatter inngås forpliktende industriasamarbeidsavtaler med leverandøren, og at regjeringen legger til rette for et bredt strategisk industri- og myndighetssamarbeid med leverandørnasjonen.»

Erfaring viser at forpliktende industriavtaler med konkrete samarbeidsprosjekter må være på plass før Norge signerer kontrakter om kjøp av forsvarsmateriell fra utlandet. Det er svært krevende for industrien å inngå industrikontrakter i etterkant.

Det er dessverre et åpent spørsmål om Storbritannia fullt ut har forstått hva fregattavtalen innebærer av forpliktelser, innenfor et balansert partnerskap.

Stortinget bør ikke godkjenne at kontrakt for kjøp av fregatter signeres før Storbritannia har forpliktet seg til konkrete samarbeidsprosjekter for minst halvparten av den samlede industriforpliktelsen. I tillegg må det fremlegges en konkret og troverdig plan for resten av forpliktelsene.

Militær støtte til Ukraina

Budsjettforslaget legger opp til å videreføre omfanget og innretningen på den militære støtten til Ukraina.

Innretningen på Nansen-midlene er en tapt mulighet til å videreutvikle norsk forsvarsindustri og produksjonskapasitet til nødvendig nivå. Det er innenfor langtidsplanen på langt nær satt av tilstrekkelig midler til dette grunnleggende formålet, og mer bruk av Nansen-midler på norsk industri blir derfor ekstra viktig.

I en artikkel i Forsvarets forum 29. september 2026 fremgår at av den militære støtten på 70 milliarder kroner i 2025, ble 4,5 milliarder brukt til anskaffelser fra norsk forsvarsindustri. Det er langt mindre enn de 20 milliardene Stortinget vedtok kunne brukes på norsk industri.

En betydelig andel av støtten går nå til konkurrenter til viktige norske forsvarsbedrifter. De norske midlene styrker derfor disse utenlandske selskaperes relative markedsposisjon og mulighet til innovasjon og utvikling.

Den nåværende innretningen skader også muligheten til å skalere våre mest lovende mindre forsvarsbedrifter, som er viktig for at de skal klare å konkurrere i krevende internasjonale forsvarsmarkeder.

Den akkumulerte negative effekten etter flere år med nåværende politikk er betydelig og svekker forsvarsindustriens fremtidige konkurrenskraft. Det vil få langsiktige konsekvenser for norsk sikkerhet og beredskap.

Det er ikke minst betenkelig at nåværende politikk også medfører at Ukraina ikke får tilgang til norske forsvarsprodukter de trenger og ønsker seg for å forsvare seg mot Russland.

Regjeringens innretning begrunnes med hensynet til norsk økonomi, noe som er omstridt blant ledende norske økonomer. Det er ikke faglig underbygget at en justering av dagens politikk og praksis vil medføre inflasjonspress innenfor et statsbudsjett på over 2300 milliarder kroner.

Det er under alle omstendigheter forunderlig dersom regjeringen og Stortinget innenfor et statsbudsjett av nevnte størrelse setter til side hensynet om en helt nødvendig videreutvikling og oppbygging av norsk forsvarsindustri. En slik nedprioritering er en strategisk feilvurdering som vil ramme nasjonal sikkerhet, og som reiser spørsmål ved troverdigheten til ambisjonen om å styrke Forsvaret og norsk beredskap.

En enstemmig komité uttalte i Innst. 440 S (2025-2026) at Nansen-programmet «i større grad kan brukes til å finansiere samarbeidsprosjekter mellom norske og ukrainske forsvarsbedrifter og leveranser av forsvarsmateriell fra Norge». Dette må nå følges opp.

Etablering av tilskuddsordning for økt produksjonskapasitet

Den lenge varslede tilskuddsordningen som etableres fra 2027 er begrenset til 50 millioner kroner, og får derfor begrenset virkning. Ordningens sammenheng med EU-programmene gjør den dessuten lite tilgjengelig for bedrifter som ikke deltar i EU-prosjekter. Det er uklart om ordningen blir tilgjengelig for leverandørkjeden, som er sentralt for å unngå flaskehalser.

Fra og med 2028, som del av EUs neste langtidsbudsjett, legges det opp til at EU-programmene på forsvarsområdet legges under EUs nye konkurranseevnefond. Forsvarsindustriens markedstilgang i Europa står i fare uten full norsk deltakelse i dette fondet allerede fra dets etablering. Det er derfor viktig at Stortinget signaliserer at Norge må videreføre deltakelsen i de relevante EU-programmene i neste langtidsbudsjett for EU.

Eksport av forsvarsmateriell

Uten en effektiv eksportkontroll, og et lov- og regelverk som praktiseres på samme måte som hos andre nærstående land, vil norsk industri tape konkurranseevne. Det er derfor alvorlig at det er vedvarende utfordringer med eksportkontrollen, noe som allerede har konsekvenser for norske arbeidsplasser og teknologiutvikling. Det er viktig at DEKSA styrkes med mer midler enn regjeringens forslag under utenriksdepartementets budsjett. FSi vil komme nærmere tilbake til behovet for tilpasning av lov- og regelverk under Stortingets høring om eksportkontrollmeldingen.